

УДК 82'06.01

DOI: [https://doi.org/10.18524/2707-3335.2023.1\(29\).280025](https://doi.org/10.18524/2707-3335.2023.1(29).280025)

Лощинська Наталія Василівна,

кандидат філологічних наук,

старший науковий співробітник

відділу інформаційно-комунікаційних технологій

Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

пр. Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна

e-mail: Loschynska@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0001-6535-5863>

БІБЛІОГРАФІЧНА ДОВІДКОВА СКОВОРОДІАНА В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ (АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД)

У контексті сучасних методологічних розробок досліджено бібліографічні показники, присвячені Григорію Сковороді, що з'явилися в Українській державі протягом 1991–2021 рр.; встановлено їх наукову новизну, інформаційну цінність та ергономічність як для науковців, так і для широкого кола нефахівців; дослідження окреслено чіткими хронологічними межами з метою можливості здійснення огляду в межах однієї статті.

слова: Григорій Сковорода, сквородіана, бібліографія, довідкові видання, показники, довідники.

Постановка проблеми. Давня українська література знайшла найяскравіше представлення у творах великого мислителя, проникливого лірика, знавця людських душ, українського Діогена Григорія Сковороди. Він є дійсним символом українського духу і разом з тим носієм цінностей загальнолюдського масштабу. Особливістю його життя був постійний рух. Мандруючи містами і селами України, Сковорода розширював горизонти своєї свідомості, збагачував свій внутрішній світ, поповнював скарбницю знань, вражень, емоцій. Він був всебічно обдарованою людиною – філософом-мислителем, письменником, педагогом, музикантом, знавцем античності і середньовіччя, володів кількома мовами – латинською, старогрецькою, старосєврейською, польською, німецькою, російською. Ніколи не зупинявся на досягнутому, постійно вчився, поглиблював свої знання, передаючи їх учням, близьким знайомим [12, с. 9]. Інтерес до його творчості з роками не послаблюється. Швидше, навпаки, зростає, переходячи на новий рівень. Тому сьогодні, у рік 300-річчя з дня народження Григорія Савича Сковороди, маємо багатий матеріал різнобічних досліджень його таланту: літературознавчих, філософських, теологічних, мовознавчих, культурософських, історичних, психологічних тощо. Бібліографічна сквородіана – наукова реєстрація всіх наявних публікацій літературних і мистецьких творів Сковороди та літератури про нього, становить цікаву сторінку в історії української культури.

Мета статті: у контексті сучасних методологічних розробок дослідити бібліографічні показники, присвячені Григорію Сковороді, що з'явилися в Українській державі; встановити їх науково-інформаційну цінність та ергономічність як для науковців, так і для широкого кола нефакхівців. Для того, щоб їх аналітичний огляд був можливий у межах статті, автор окреслив дослідження чіткими хронологічними рамками – періодом незалежної Української держави.

Методологію дослідження становлять історичний, бібліографічно-оглядовий і критично-аналітичний наукові методи щодо означених видань та їх жанрово-стильової парадигми й ідеологічного навантаження.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. На думку Леоніда Ушкалова, «теперішні бібліографічні дослідження сквородіани навряд чи годні створити більш-менш повну та цілісну картину» [6, с. 6]. З цією думкою важко погодитись, принаймні вона істинна тільки частково. Як вважає Л. Рева, бібліографічні довідкові посібники, присвячені окремим літературним діячам, підготовлені в наш час, мають виразне фахове спрямування та демонструють чіткі естетичні критерії, нові методологічні підходи та концепції у науковому пізнанні та потрактуванні життя й діяльності українських митців. Орієнтуватись у дедалі зростаючому потоці матеріалів про життя і творчість літераторів без інформаційно-бібліографічної допомоги практично неможливо [14, с. 466]. Дослідженнями в галузі довідкової біобібліографії займалися Т. Добко, О. Яценко, Л. Рева, О. Луговський, Р. Жданова та ін. вчені. Ґрунтовною і цікаво написаною є розвідка Тетяни Добко «Сучасний розвиток бібліографічної Сковородіани». Вона робить огляд видань по творчості Сковороди, розпочинаючи з 1862 р. і закінчуючи 2006 р., і приходиться до висновку, що праця з укладання бібліографічного реєстру творчої спадщини видатного мислителя була б ґрунтовнішою, якби науковці України і зарубіжжя об'єднали свої зусилля і створили на сучасних науково-методичних засадах єдиний показник, який акумулював і всебічно висвітлював в одному виданні усі напрацювання у цій царині на сьогодні [7, с. 13].

Виклад основного матеріалу. Концепція великого проєкту «Григорій Сковорода – 300» (2002–2022). Київ-Харків, 2011. 3-є вид. Ред. І.Я. Гришин. 35 с. Новітнє розуміння сутності сучасного цивілізаційного етапу знайшло своє відображення у «Великому проєкті «Григорій Сковорода – 300». Він започаткований 2002 р. фахівцями навчальних, наукових бізнесових установ разом з представниками владних структур, громадських організацій. Документ має ціннісну основу, сприяє пошуку відповідей з позицій Сковороди на проблеми III тисячоліття, визначених світовою спільнотою в Нью-Йорку у 2000 р. «Практична реалізація великого проєкту – в досягненні мети: в органічній взаємоув'язці з іншими проєктами країни послідовно і результативно сприяти розбудові незалежної України» [8, с. 7]. Одним із завдань на шляху до реалізації проєкту є створення якнайповнішої довідково-інформаційної бази сквородіани, що дає можливість оперативного задовольнити читацький попит шанувальників творчості українського поета і філософа. Розробники документа став-

лять перед і більш глобальні амбіційні цілі, які називають місією, вважаючи його проектом спасіння, захисту, збереження і підтримки культури на території цілої держави. Стратегічна місія полягає у формуванні передумов для створення у перспективі на планеті пілотного зразка духовно-технологічної країни у досягненні сталого розвитку суспільства, орієнтованого на щастя людини на основі сродної праці, створенні можливостей бути здоровою, а також поміркованою у споживанні. Двадцять років минуло з часу запровадження Великого проєкту «Григорій Сковорода – 300». Його реалізація триває й досі. Однак далеко не всі з поставлених цілей вдалось досягнути.

Автори покажчиків окресленого періоду майже всі (Леонід Ушкалов, Галина Гамалій, Віталій Шевченко) однак називають найповнішим джерелом видання Григорій Сковорода: бібліографія / Уклад. Е.С. Беркович та ін.– 2-ге вид., випр., доп. – Харків: Харківський університет, 1972. Г.І. Гамалій зазначає: «Він найгрунтовніший з числа тих, які коли-небудь видавалися, він видається вдалою спробою осягнення тематично неоднорідної та ідейно строкатої гами дослідницьких викладів про славного сина землі української і з уваги на повноту та наукову вивіреність може бути віднесений до безперечних досягнень праць такого гатунку» [2, с. 10].

Григорій Сковорода: філософія життя і творчості «українського Сократа»: наук.-допом. бібліогр. покажч. / Харків. нац. пед. ун-т імені Г.С. Сковорода, наук. б-ка; уклад. Т.І. Неудачина; відп. ред. О.Г. Коробкіна. – Харків: ХНПУ, 2019. Бібліографічний покажчик створено до 215 річниці з дня заснування Харківського національного педагогічного університету, який носить ім'я видатного українського просвітителя-гуманіста, філософа, поета, педагога, музиканта Григорія Сковорода з метою популяризації його філософської, етико-естетичної, педагогічної й літературної спадщини. Він є спробою зібрати відомості про опубліковані твори Григорія Сковорода та наукові праці, історичні та літературознавчі розвідки, художні твори, присвячені видатному мислителю, які зберігаються у фондах наукової бібліотеки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковорода. Допоміжний апарат бібліографічного покажчика містить передмову та іменний покажчик. Укладачі покажчика критично ставляться до своєї розробки, зазначаючи, що існує величезна кількість праць, присвячених багатогранній діяльності Григорія Савича Сковорода, і врахувати все неможливо.

Двохтомне видання творів Сковорода в серії «Гарвардська бібліотека давнього українського письменства», що заснована Українським науковим інститутом Гарвардського університету з ініціативи професора Омеляна Прицака на відзначення тисячоліття хрещення України-Русі, містить короткий бібліографічний розділ, який складається з таких частин: видання творів Г. Сковорода (20), переклади (3), література про Г. Сковорода (56). Будучи лише частиною багатотомного видання, ця бібліографія не претендує на повноту і подає найважливіші, з точки зору укладача, твори письменника і роботи про нього.

Два століття сквородіяни: бібліографічний довідник. Уклад. Л. Ушкалов. Харків, 2002. 525 с.

Леонід Ушкалов відомий як один із найвизначніших сквородинознавців. Він присвятив цій темі більшу частину свого життя, підготував і видав Повну академічну збірку творів Григорія Сковороди, написав белетристичну оповідь про Сковороду «Ловитва невловного птаха», для майбутніх дослідників свого часу підготував «Семинарій» – путівник по творчості Сковороди від найдавнішого часу і до сьогодення, був одним із найбільших експертів для музеїв Григорія Сковороди в Україні, для дослідників творчості філософа. Передне слово Леоніда Ушкалова (укр. і англ. мовами): «Пропонований довідник має на меті зафіксувати найповажніші видання Сковороди та праці про нього, що з'явилися в цілому світі. Ми свідомо зрезигнували з відновлення художніх творів, газетних публікацій, енциклопедій, хрестоматій, підручників. Довідник подає матеріал в хронологічній послідовності. Переважну більшість джерел довідника перевірено *de visu*. Задля зручності всі позиції мають наскрізну нумерацію, а всі супровідні тексти подано укр. і англ. мовами. Довідник оснащено іменним і предметним покажчиками» [6, с. 10]. Він є спільним проектом Харківського історико-філологічного товариства, науково-дослідної Сковорodinivської лабораторії Харківського державного педагогічного університету.

Матеріал подано за хронологічним принципом з 1798 р. до 2002 р. В межах одного року перелік іде за алфавітом, від 1 до 50 позицій. Кожен рік включає і твори самого Сковороди, і літературу про нього. Всього довідник нараховує 2203 позиції. Скурпульозно відібрані статті й книги, які лише побічно стосуються Сковороди; зазначено сторінки, де мова йде про нього. Напр.: Ласло-Куцюк М. Творчість Шевченка на тлі доби. Перераховано 13 сторінок, де згадується про Сковороду. Додано покажчики авторів і предметний.

Григорій Сковорода (1722–1794): бібліографічний покажчик. Уклад.: Г. Гамалій, В. Шевченко. К.: Національна парламентська бібліотека України, Національний музей літератури України, 2002. 135 с.

При підготовці покажчика були використані видання: Григорій Сковорода: біобібліографія. Уклад. Е. С. Беркович та ін. Харків: вид-во Харківського університету, 1972, 203 с. Hrihorij Savic Skovoroda An antology of Critical Articles. Edmonton, Toronto: Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 1994. 319 p.

Покажчик вміщує тільки матеріали про життя та творчу діяльність великого мислителя. Укладачі намагались максимально ввести окремо видані книги, наукові статті, публіцистичні виступи, рецензії, промови, матеріали збірників наукових праць, конференцій, симпозіумів за період 1806 по 2002 рр. українською та іноземною мовами. Деякі невеликі за обсягом публікації про вшанування пам'яті, матеріали зі шкільних підручників до покажчика не увійшли. Література розташована в хронологічному порядку, а в межах року – за алфавітом. Є систематично-предметний та іменний покажчики. Містить 1645 позицій. Відібрані статті й книги, які лише побічно стосуються Сковороди; за-

значено сторінки, де мова йде про нього. Показчик є спільним проєктом Міністерства культури і мистецтв України, Національної парламентської бібліотеки України, Національного музею літератури України. В його укладанні взяли участь закордонні фахівці: П. Балмуш (Молдова), Джованна Беркофф (Італія), Андрій Даниленко (США), Юрій Барабаш (Росія), Міхаель Мозер (Австрія), Олег Марченко (Росія) та ін. Можна впевнено констатувати, що залучення до створення показчика широкого кола вітчизняних та закордонних фахівців позитивно вплинуло на якість матеріалу та його обсяг, сприяло розширенню горизонтів вітчизняної сквородіани.

Григорій Сковорода (1722–1794): біобібліографічний показчик. Уклад. Я. Шкира та ін. Переяслав-Хмельницький: Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди, 2006. 166 с.

Видання показчика співробітниками Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету є цілком закономірним. Адже Григорій Сковорода жив і працював тут протягом шести років. Він написав чимало педагогічних, літературних, філософських та музичних творів. Після повернення з-за кордону в 1750 р. Сковорода був запрошений переяславським єпископом Никодимом Срібницьким на посаду викладача поетики Переяславського колегіуму [13, с. 6–7]. У 2002 р. педагогічному університету присвоєно ім'я Г. Сковороди. Показчик складається з таких частин:

1. Коцур В. П. Мандрівний старчик чи великий філософ і учитель сучасності.
2. Нікітіна В. Переяславщина в житті Сковороди.
3. Від упорядників.
4. Літопис життя і творчості Сковороди.
5. Літературно-педагогічна спадщина Сковороди (30 назв). Вид. 2, вип. 1(42), вид 2, вип. 2 (6), вид. 3 (15).
6. Матеріали про життя та діяльність (564 назви). Вид. 2, вип. 1 (846), вид. 2 вип. 2 (469), вид. 3 (505).
7. Бібліографічні матеріали (4) Вид. 2, вип. 1 (13). Вид. 2, вип. 2 (11), вид. 3 (13).
8. Вшанування пам'яті (30) Вид. 2, вип. 1 (51). Вид. 2, вип. 2 (44), вид. 3 (64).
9. Вислови Сковороди (46 цитат). Вид. 2, вип. 1 (110 цитат).
10. Іменний показчик (634 авторів). Вид. 2, вип. 1 (956 авторів), вид. 2, вип. 2 (638), вид. 3 (627)

Вступна стаття ректора педуніверситету Віктора Коцура наголошує на величезному значенні вивчення творчості Сковороди в організації навчального процесу відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України та Болонського процесу. Позитивний відгук на це видання написав А. Яковенко: «Укладачі посібника ставили за мету вичерпно й повно представити цінний доробок українського філософа. Було використано 625 одиниць бібліографії, джерелами відбору документів стали фонди університетської бібліотеки, меморіаль-

ного музею академіка В. Заболотного, меморіального музею Г. Сковороди, колекції книг з архівів І. П. Стогнія, І. М. Ярового. Показчик вміщує матеріали, опубліковані за період з 1899 по 2005 роки» [16, с. 299]. Слід відзначити і деякі недоліки: твори Г. Сковороди подані не повністю: перше видання зазначене в 1912 році, а друге – в 1961. Така величезна перерва звісно не могла бути. Всього розділ «Літературно-педагогічна спадщина» нараховує 30 позицій, що становить далеко не повний перелік. Частина описів анотована.

Друге видання (Григорій Сковорода (1722–1794): науково-допоміжний біобібліографічний показчик. Уклад. О. Шкира та ін. 2-е вид. перероб., доп. Київ, 2009. Вип. 1. 216 с.), здійснене у 2009 р., має точно таку ж структуру і відрізняється кількістю одиниць бібліографії – 953. Крім цього, охоплено більшу кількість років (1912–2006) та розширено кількість афоризмів. Друге видання містить відгук на перше бібліографа Тетяни Добко. Вона високо оцінила працю укладачів: «Безперечно, упорядниками здійснена величезна копітка робота по виявленню, систематизації, відображенню документів. Поява показчика видається своєчасною і об'єктивно необхідною, вводить до наукового обігу величезний масив інформації, що сприятиме вивченню творчої спадщини Григорія Сковороди» [7, с. 9]. Наша думка цілком збігається з оцінкою, даною колегою.

Григорій Сковорода (1722–1794): науково-допоміжний біобібліографічний показчик. Уклад. О. Шкира та ін. 3-е вид. перероб., доп. Київ, 2010, вип. 2, 195 с.). На відміну від попереднього у ньому відсутні: передмова В. Коцура, афоризми Сковороди, літопис життя і творчості. Обкладинка змінена. Натомість додані додатки: «Вічний Сковорода», «Поетична сквородіана», «Книжкова галерея». Додаток «Вічний Сковорода» складається з поєднання кількох текстів: літопису життя і творчості письменника та п'ятих статей про нього (Корпанюк М. «Погляд на морально-естетичні засади українського літописання та творчість Григорія Сковороди крізь призму герменевтики», Тетерина Д. Педагогічні погляди Сковороди», Шкира О. І. «Пам'ять нащадків», Нікітіна В. Меморіальний музей Г. С. Сковороди в м. Переяславі-Хмельницькому» та ін.). «Поетична Сковородіана» містить 20 поезій різних сучасних авторів, присвячених Сковороді: П. Ярмоленка, Н. Хамлюка, А. Тарковського, І. Драча, В. Осадчого, Д. Павличка, Т. Лещука та ін. Підбірка віршів не є типовим елементом показчика, однак відіграє позитивну роль у спрощенні їх пошуку читачем. У додатку «Книжкова галерея» подано бібліографічний опис останніх видань сквородіани: збірки науково-теоретичних праць, розвідки, матеріали філософсько-світоглядного аналізу творчості, матеріали Сковородинівських читань, навчальний посібник, бібліографічний показчик. Вони не входять в основний список джерел. Перевага їх подачі відокремлено від решти тільки в зображенні обкладинки та в наявності розлогої анотації.

На появу показчика відгукнулась науковий співробітник НБУВ Ю. Левченко. На її думку «структуровано показчик достатньо вдало, матеріал розташо-

вано за хронологічно-алфавітним принципом, що дає змогу з легкістю орієнтуватися в широкому спектрі інформації» [6, с. 10].

Показчик продовжує хронологічно попередні видання (доповнений літературою за 2007–2009 рр.), а також вміщує відсутні в попередніх випусках бібліографічні записи минулих років, відображаючи достатньо багато унікальних видань, джерелами відбору яких були фонди університетської бібліотеки, Центру Сковородіани, а також зібрання меморіального музею Г. Сковороди». Дуже важливо, що упорядники подали анотації там, де назва статті чи книги не відображає змісту, що уможливило детальніше і повніше розкриття видання. Безперечно, авторами здійснена величезна робота з пошуку інформації, систематизації та відображення документів.

Григорій Сковорода (1722–1794): науково-допоміжний біобібліографічний показчик. Уклад. О. Шкира та ін. **Переяслав-Хмельницький: Кондор, 2012. Вип. 3, 208 с.** Видання присвячене 290-ій річниці з дня народження Григорія Сковороди. Воно продовжує серію розпочатих у 2006 р. біобібліографічних показчиків. Бібліотека Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Г. Сковороди працює в межах проекту «Сковородіана», започаткованому в 2002 р. Саме завдяки йому і з'явилися попередні показчики, проаналізовані вище. Третій випуск подає різноманітну інформацію про Г. Сковороду. Описано 597 одиниць бібліографії за 1945–2012 рр. Укладачі показчика ввели до нього не тільки окремо видані книги, статті збірників, виступів на різноманітних заходах, рецензій, промов, а навіть матеріали з дипломних студентських робіт. На відміну від другого випуску в його укладанні не брав участь Національний гірничий університет м. Дніпра. Структура також залишилася незмінною. Відмінність торкнулась тільки додатків. В якості останніх виступають статті (Ганна Єгорова «Григорій Сковорода. Думки про майбутнє», Дарина Блохина «Сковородіана в Німеччині», Сергій Сорока «Художник-символіст про Сковороду», Володимир Янцен «Три варіанти книги Д. И. Чижевского о Сковороде»). Упорядники з невідомих причин не подали їх у загальному списку джерел, лише зазначили в слові від упорядників, що це відомі сквородинознавці, з якими колектив бібліотеки тісно спілкується. До кожної статті подано коротку довідку про автора. Вагоме естетичне навантаження несуть ілюстрації картин Сергія Сороки на сквородинівську тематику. Вони чудово доповнюють і збагачують показчик.

Висновки. За роки існування незалежної України біобібліографія зазнала суттєвих змін та розвитку у бік загальноєвропейських вимог та тенденцій. У зв'язку зі зростаючими потребами сучасного читача та всезростаючим попитом на сквородинознавчі дослідження українські бібліографи докладають всіх зусиль для їх задоволення. Інформаційна наповненість, структура, методична і джерельна бази досліджених видань мають свої особливості. Кожне з них є внеском в українську сквородіану. Для когось Григорій Сковорода «вегетаріанець, вільнодумець і недовчений студент, експериментатор у віршуванні, харизматичний викладач, емоційний педагог, який міг учня назвати

«свинською головою», неформал, який так і не підлаштувався під «нормальне» рутинне життя, співак, русофоб, давінчіанець, що спав чотири години на добу, пішохід, пастух і легенда» [10, с. 2]. Для когось «філософ, поет, байкар, мислитель-гуманіст, непримиренний борець проти релігії і церкви, сповнений любові до народу [12, с. 10]; «апостол раціоналізму» (Ф. Кудринський), найяскравіший представник «емблематичного стилю в містичній літературі Нового часу» (Д. Чижевський), «найбільший після перших отців Церкви християнський філософ» (М. Степаненко), «втілення всіх рис українського народу» (І. Мірчук). Протягом трьохсот років його сприйняття змінювалось, набувало ознак свого часу, менталітету, індивідуального сприйняття; впливу літературної моди, політичних віянь доби, порівняльного аналізу в контексті інших письменників тощо. Однак незмінним лишається інтерес до цієї поетати, бажання знову і знову зануритись у прекрасний створений ним сад. За словами поета Н. С. Гаврилюка:

Цей кладень знань не вичерпав до дна.
Зайди у «Сад божественних пісень»,
І подумки тернистий шлях пройди
І поклонись стежкам Сковороди.

Список використаних джерел та літератури:

1. Библиография художественной литературы и литературоведения / ред.: С. А. Трубников, Г. Ф. Гордукалова, Д. К. Равинский [и др.]. – М. : Книга, 1985. – 335 с.
2. Григорій Сковорода (1722–1794) : бібліогр. покажч. / уклад.: Г. Гамалій, В. Шевченко. – Київ : Нац. парламент. б-ка України, Нац. музей літ. України, 2002. – 135 с.
3. Григорій Сковорода (1722–1794) : наук.-допом. біобібліогр. покажч. / уклад.: О. Шкира [та ін.]. – Вид. 2-е переробл., допов. – Київ, 2010. – Вип. 2. – 195 с.
4. Григорій Сковорода (1722–1794) : наук.-допом. біобібліогр. покажч. / уклад.: О. Шкира [та ін.]. Переяслав-Хмельницький, 2012. – Вип. 3. – 208 с.
5. Григорій Сковорода : бібліографія / Е. С. Беркович, А. В. Дашковська, В. Д. Прокопова [та ін.] ; відп. ред. А. П. Ковалівський. – Вид. 2-ге, випр. й попов. – Харків, 1972. – 204 с.
6. Два століття Сковородіани: бібліогр. довід. / уклад. Л. Ушкалов. – Харків : Акта, 2002. – 525 с.
7. Добко Т. Сучасний розвиток бібліографічної Сковородіани / Т. Добко // Бібл. вісн. – 2007. – № 3. – С. 9–13.
8. Концепція великого проекту «Григорій Сковорода – 300» (2002–2022) / ред. І. Я. Гришин. – Київ ; Харків, 2011. – Вип. 3. – 35 с.
9. Левченко Ю. Гідне продовження бібліографічної Сковородіани / Ю. Левченко // Віс. Кн. палати. – 2011. – № 12. – С. 21–22.
10. Любка А. Вегетаріанець, дауншифтер, неформал – Сковорода / А. Любка // День. – 2017. – 19 трав. – С. 2.
11. Мишанич О. Передмова / О. Мишанич // Сковорода Г. Твори : у 2 т. – Київ : Обереги, 1994. – Т. 1. – 494 с.
12. Ніженець А. М. Григорій Сковорода (вступна стаття) / А. М. Ніженець // Григорій Сковорода. Бібліографія. – Вид. 2-е, випр. і допов. – Харків, 1972. – С. 7–24.
13. Нікітіна В. Переяславщина в житті Г. Сковороди / В. Нікітіна // Григорій Сковорода (1722–1794) : біобібліогр. покажч. – Переяслав-Хмельницький, 2006. – 166 с.
14. Рева Л. Інформаційно-бібліографічні ресурси літературної біографіки / Л. Рева // Наук. праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 1998. – Вип. 1. – С. 465–470.
15. Сковорода Г. Твори : у 2 т. / Г. Сковорода ; редкол.: О. Прицак (голова), О. Мишанич, Г. Грабович [та ін.] ; відп. ред. О. Мишанич. – Київ : Обереги, 1994. – Т. 1 : Поезії. Байки. Трактати. Діалоги. – 528 с.; Т. 2 : Трактати. Діалоги. Притчі. Переклади. Листи. – 480 с.
16. Яковенко А. Безмежний світ Сковородіани / А. Яковенко // Григорій Сковорода – духовний орієнтир для сучасності : зб. наук. пр. : у 2 кн. – Київ, 2007. – Кн. 2. – С. 299–302.

References

- [1]. *Bibliografiya khudozhestvennoy literatury i literaturovedeniya* [Bibliography of fiction and literary criticism]. Moscow, 1985. 335 p.
- [2]. *Hryhoriy Skovoroda (1722–1794): Bibliografichnyy pokazhchyk* [Gregory Skovoroda (1722–1794): Bibliographic index]. Kyiv, 2002. 135 p.
- [3]. *Hryhoriy Skovoroda (1722–1794): naukovo-dopomizhnyy bibliografichnyy pokazhchyk* [Gregory Skovoroda (1722–1794): Research and support bibliographic index]. 2010, iss. 2, p. 195.
- [4]. *Hryhoriy Skovoroda (1722–1794): naukovo-dopomizhnyy bibliografichnyy pokazhchyk* [Gregory Skovoroda (1722–1794): Research and support bibliographic index]. Pereyaslav-Khmelnysky, 2012, iss. 3, 208 p.
- [5]. *Hryhoriy Skovoroda: bibliografiya*. [Hryhoriy Skovoroda: bibliography]. Kyiv, 1972. 204.
- [6]. *Dva stolittya Skovorodiany: bibliografichnyy dovidnyk* [Two centuries of Skovorodian: bibliographic reference]. Kharkiv, 2002. 525 p.
- [7]. Dobko T. Suchasnyy rozvytok bibliografichnoyi Skovorodiany. [Modern development of bibliographic Skovorodiana]. *Bibliotechnyy visnyk*, 2007, no 3, pp. 9–13.
- [8]. *Kontseptsiya velykoho proektu «Hryhoriy Skovoroda – 300» (2002–2022)* [The concept of the large project “Hryhoriy Skovoroda – 300” (2002–2022)]. Kyiv – Kharkiv, 2011, iss. 3, 35 p.
- [9]. Levchenko Yu. *Hidne prodovzhennya bibliografichnoyi Skovorodiany* [A worthy continuation of the bibliographic Skovorodiana]. *Visnyk Knyzhkovoyi palaty*, 2011, no 12, pp. 21–22.
- [10]. Lyubka A. *Vehetarianets, daunshyfter, neformal – Skovoroda*. [Vegetarian, downshifter, informal – Skovoroda]. *Den*, 2017, 19 may, p. 2.
- [11]. Myshanich O. *Peredmova* [Foreword]. *Skovoroda H. Tvory: v 2 t.* [Skovoroda G. Works: in 2 volumes]. Kyiv, 1994, t. 1, 494 p.
- [12]. Nizhenets A. M. *Hryhorii Skovoroda (vstupna stattia)*. *Hryhorii Skovoroda. Bibliografiya* [Hryhoriy Skovoroda: bibliography]. Kharkiv, 1972, pp. 7–24.
- [13]. Nikitina V. *Pereyaslavshchyna v zhytti H. Skovorody* [Pereyaslav region in the life of G. Skovoroda]. *Hryhoriy Skovoroda (1722–1794): biobibliografichnyy pokazhchyk* [Gregory Skovoroda (1722–1794): biobibliographic index]. Pereyaslav-Khmelnysky, 2006. 166 p.
- [14]. Reva L. *Informatsiyno-bibliografichni resursy literaturnoyi biografiy*. [Information and bibliographic resources of literary biography]. *Nauk. Pr. Nats. Bibl. Ukr. Im. V.I. Vernadskoho* [Scientific works of the National Library of Ukraine named after V.I. Vernadskyi]. 1998, iss. 1, pp. 465–470.
- [15]. *Skovoroda H. Tvory* [Works]. Kyiv, 1994, Vol. 1, 528 p., Vol. 2, 480 p.
- [16]. Yakovenko A. *Bezmezhnnyy svit Skovorodiany* [The boundless world of Skovorodiana]. *Hryhorii Skovoroda – dukhovnyi oriientyr dlia suchasnosti* [Hryhoriy Skovoroda is a spiritual landmark for the present: a collection of scientific works]. Kyiv, 2007, vol., 2, pp. 299–302.

Надійшла 27.02.2023 р.

Loshchynska N.,

Candidate of Philological Sciences (Ph. D), associate professor,
Senior Research Officer
Department of Information Technologies
Vernadsky National Library of Ukraine
3 Holiivskyi Avenue, Kyiv 03039, Ukraine
e-mail: Loschynska@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0001-6535-5863>,

**BIBLIOGRAPHICAL SKOVORODIANA IN INDEPENDENT
UKRAINE (ANALYTICAL REVIEW)**

Summary

The purpose of the article: in the context of modern methodological developments to investigate bibliographic indexes dedicated to Hryhoriy Skovoroda, which appeared in the Ukrainian state; to establish their scientific and informational value and ergonomics both for scientists and for a wide range of non-specialists. **The research methodology** consists of historical, bibliographic-review and critical-analytical scientific methods for these publications and their genre-style paradigm and ideological load. **Scientific novelty.** The study of historical and bibliographic frying pan with the help of new theoretical and methodological principles is one of the urgent tasks of modern bibliography. The development of Ukrainian bibliography provides an opportunity to better understand its national features, bibliographic facts and phenomena, to learn the heritage of prominent bibliographers of the past to implement their ideas, to enrich the national bibliographic science, Ukrainian bibliography. It was during the years of independent Ukraine that scholars increasingly turned to the origins of national culture, one of the key figures of which is Hryhoriy Skovoroda. **Conclusions.** During the years of existence of independent Ukraine, the biobibliography has undergone significant changes and developments in the direction of European requirements and trends. Due to the growing needs of the modern reader and the stable demand for research Ukrainian Skovoroda studies, bibliographers are making every effort to meet them. The information content, structure, methodological and source base of the researched publications have their own peculiarities. It is safe to say that each of them is a significant contribution to the Ukrainian. Over the course of three hundred years, the perception of Grigoriy Skovoroda's work changed, acquired the characteristics of its time, mentality, and individual perception; the influence of literary fashion, political trends of the time, comparative analysis in the context of other writers, etc. However, interest in this figure remains unchanged.

Keywords: Skovoroda studies, Hrygoriy Skovoroda, bibliography, reference books, indexes, scientific and information activities.